

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Pasaport Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. 08.10.2009

H. Hasan SÖNMEZ

Giresun Milletvekili

T.B.M.M. BAŞKANLIĞI			
Tali Komisyon			
Esas Komisyon		İşleri	
Tarih: 15 Ekim 2009		E. No: 2/510	
MEV.	MÜD.	OLŞ.	İŞ.
ES	16	16	16
T.C. BAŞKAN		T.C. BAŞKAN	

GENEL GEREKÇE

15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 13 üncü maddesinde diplomatik pasaportlar, 14 üncü maddesinde de hususi damgalı pasaportlar ile hizmet damgalı pasaportlar düzenlenmiş ve bunların hangi makamlar tarafından kimlere verileceği belirtilmiştir.

Buna göre; diplomatik pasaport, hususi damgalı pasaport ve hizmet damgalı pasaport alan kimselerin sıfat ve vazifeleri devam ettiği sürece, eşlerine, yanlarında yaşayıp evli bulunmayan ve iş sahibi olmayan kız çocukları ile yine yanlarında yaşayıp reşit bulunmayan erkek çocuklarına da söz konusu pasaportlar verilmektedir.

Ancak, Anayasa Mahkemesi; 7/2/2008 tarihli 2004/30 Esas ve 2008/55 Karar sayılı Kararında; "15.7.1950 günlü, 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 14. maddesinin 28.5.1988 günlü, 3463 sayılı Yasa ile değiştirilen (A) bendinin son paragrafında yer alan "... yine yanlarında yaşayıp reşit bulunmayan erkek çocuklarına da ..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal edilen ibarenin doğuracağı hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 2949 sayılı Yasa'nın 53. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları gereğince iptal hükmünün, KARARIN RESMÎ GAZETEDE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK BİR YIL SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE" karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesinin söz konusu Kararı 19/3/2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmış ve bu Kararda verilen bir yıllık süre 19/3/2009 tarihinde dolmuştur. Bu tarih itibariyle kanun koyucu tarafından herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Kanunda önemli bir boşluk meydana gelmiştir. Anayasa Mahkemesinin bu Kararı karşısında erkek çocuklarına reşit olana kadar verilen hususi damgalı pasaportların 19/3/2009'dan sonra verilmesi hukuki dayanaktan yoksun kalmıştır. Hatta Anayasa Mahkemesinin bu Kararı incelendiğinde 5682 sayılı Pasaport Kanununun 13 ve 14 üncü maddelerine istinaden 19/3/2009 tarihinden itibaren erkek çocuklara verilen diplomatik pasaportlar ile hizmet damgalı pasaportların verilmesi de tartışmalı hale gelmiştir.

Her şeyden önce, 5682 sayılı Pasaport Kanununun 13 üncü maddesinde, diplomatik pasaport, 14 üncü maddesinde ise hususi damgalı pasaport ve hizmet damgalı pasaport verilenler belirlenirken bu pasaportları alan kimselerin erkek ve kız çocuklarına da söz konusu pasaportların verilmesinde eşitlik ilkesini ihlal edici düzenlemeler söz konusudur.

Örneğin, 13 üncü maddede, diplomatik pasaport alan kimselerin kız çocukları;

- Yanlarında yaşamaları,
- Evli bulunmamaları,
- İş sahibi olmamaları,

halinde kendilerine diplomatik pasaport verilmekte veya baba veya annelerinin pasaportlarının refakat hanesine kayıt edilebilmekte, erkek çocuklar ise;

- Yanlarında yaşamaları,
- Reşit bulunmamaları,

halinde kendilerine diplomatik pasaport verilmekte veya baba veya annelerinin pasaportlarının refakat hanesine kayıt edilebilmektedir.

Pasaport Kanununun 14 üncü maddesinde düzenlenen hususi damgalı pasaportlar ile hizmet damgalı pasaportları alan kimselerin çocuklarına söz konusu pasaportların verilmesinde de 13 üncü maddedeki diplomatik pasaportlarla ilgili düzenlemeye paralel bir düzenleme yapılmıştır.

Kısaca, Pasaport Kanununda diplomatik pasaport, hususi damgalı pasaport ile hizmet damgalı pasaport alan kimselerin kız ve erkek çocuklarına söz konusu pasaportların verilmesinde cinsiyet ayrımı yapıldığı ve erkek çocukların aleyhine düzenlemeler olduğu açıktır.

Anayasa Mahkemesi, Konya 1. İdare Mahkemesinin 5682 sayılı Pasaport Kanununun 3463 sayılı Kanunla değişik 14 üncü maddesinin (A) bendinin beşinci paragrafındaki hususi damgalı pasaport alanların erkek ve kız çocuklarına da hususi damgalı pasaport verilmesine ilişkin düzenlemenin erkek çocuklar aleyhine cinsiyet ayrımına neden olduğundan bahisle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine yaptığı iptal istemini incelemiş, yukarıda belirtildiği üzere 14 üncü maddenin beşinci paragrafındaki "... yine yanında yaşayıp reşit bulunmayan erkek çocuklarına da ..." ibaresini Anayasanın 2 nci ve 10 uncu maddelerine aykırı bularak iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesinin anılan Kararında ayrıca, "... ibare, Anayasanın 2. ve 10. maddelerine aykırı görülerek iptal edilmiş olduğundan 41. ve 90. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir." denilmektedir.

Buna göre, Anayasa Mahkemesinin anılan Kararı dikkate alındığında, 5682 sayılı Pasaport Kanununun 13 üncü maddesinin beşinci fıkrası, 14 üncü maddesinin (A) bendinin beşinci paragrafı ve (B) bendinin üçüncü paragrafının Anayasanın 2, 10, 41 ve 90 ncı maddelerine aykırılık teşkil ettiği açıktır.

Anayasa Mahkemesinin anılan Kararının meydana getirdiği boşluğu doldurmak ve bu Karar dikkate alınarak Pasaport Kanunundaki Anayasaya aykırı diğer düzenlemeleri değiştirmek amacıyla bu Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

Teklifimizde, sıfat veya vazifeleri nedeniyle diplomatik pasaport, hususi damgalı pasaport veya hizmet damgalı pasaport alanların erkek ve kız çocukları arasında ayrım yapılmaksızın, yanlarında yaşamaları, iş sahibi olmamaları ve evli bulunmamaları halinde kendilerine söz konusu pasaportların verilmesi öngörülmüştür. Başka bir ifade ile, Pasaport Kanunundaki mevcut düzenlemede diplomatik pasaport, hususi damgalı pasaport veya hizmet damgalı pasaport alanların kız çocuklarına tanınmış olan hak erkek çocuklarına da aynen tanınmış, kız ve erkek çocuk ayrımı kaldırılmıştır.

PASAPORT KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 13 üncü maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Diplomatik pasaport alan kimselerin sıfat ve vazifeleri devam ettiği müddetçe, yanında yaşayıp, evli bulunmayan ve iş sahibi olmayan çocuklarına dahi diplomatik pasaport verilir veya bunlar baba veya annelerinin pasaportlarının refakat hanesine kaydedilir. Diplomatik pasaportların refakat hanesine kayıtlı bulunanlar, pasaport sahibiyle birlikte seyahat etmedikleri takdirde o pasaportu kullanamazlar.”

MADDE 2- 5682 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin (A) bendinin beşinci paragrafı ile (B) bendinin üçüncü paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hususi damgalı pasaport alabilecek durumda bulunanların yanında yaşayıp, evli bulunmayan ve iş sahibi olmayan çocuklarına hususi damgalı pasaport verilir veya bunlar baba veya annelerinin pasaportlarının refakathanesine kaydedilir. Refakathanesine kayıtlı bulunanlar, pasaport sahibi ile seyahat etmedikleri takdirde o pasaportu kullanamazlar.”

“Hizmet damgalı pasaport alabilecek durumda bulunanların eşlerine ve yanında yaşayıp, evli bulunmayan ve iş sahibi olmayan çocuklarına da aynı nev’iden pasaport verilir veya bunlar baba veya annelerinin pasaportlarının refakat hanesine kaydedilir. Refakat hanesine kayıtlı bulunanlar, pasaport sahibi ile seyahat etmedikleri takdirde pasaportu kullanamazlar.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GIBİDİR

Dr. İrfan NEZİROĞLU
nunlar ve Kararlar Müdürü